

Introduction to Sefer Ha-Heshek

Moshe Rosman, Bar-Ilan University, Israel

Notes: The manuscript was discovered by Dr. Yohanan Petrovsky. For a detailed analysis, see his article, "The Master of an Evil Name: Hillel Ba'al Shem and His Sefer Ha-Heshek," *AJS Review* 28:2 (2004), 217-248

Hillel Ba'al Shem was an itinerant *ba'al shem* (Jewish shaman) who was active in the first half of the eighteenth century. He traveled extensively through Red Russia, Podolia, Volynia and Podlasie and even visited Bohemia, Bessarabia and Bukovina. He studied both with a rabbinic master, R. Zvi Hirsh of Miedzyrzec (Mezerich) Podliaski and several doctors, especially the university trained Abraham Isaac Fortis (Hazak), best known as a leader of the Council of Four Lands (*va'ad arba aratzot*), the chief institution of Jewish autonomy in Poland-Lithuania.

The 760 page manuscript *Sefer Ha-Heshek* is a *sefer segulot*, that is, a guide to practical Kabbala, specifying formulas to write in amulets or pronounce as part of magical ceremonies to achieve specific objectives, medicaments to prescribe for various ailments, techniques of exorcism, chiromancy, metoposcopy, and horoscopy, and more. The majority of problems presented for the ba'al shem to treat were associated with fertility and birth, although there also are prescriptions dealing with diseases and even social conflicts. Extensive use of Slavic words and Christian technical terms points to articulation between Jewish and non-Jewish cultures in the realm of popular mysticism.

Hillel apparently wrote his book in an effort to prove his *bona fides* as a healer, practical kabbalist and magician. He hints that some ministrations of his had gone horribly wrong and this book was evidently part of his effort to regain his reputation and perhaps attain a lucrative position as the resident *ba'al shem* of some community.

The selected passages highlight Hillel's training, the problems caused by charlatans, the undesirable popularization of mystical techniques fostered by the publication of simplistic handbooks, and the tangled relationship between *ba'al shem* type practices and "proper" medicine.

Sefer Ha-Heshek Hillel Baal Shem, 1739

Translated by Moshe Rosman, Bar-Ilan University, Israel

Notes: The manuscript was discovered by Dr. Yohanan Petrovsky. For a detailed analysis, see his article, "The Master of an Evil Name: Hillel Ba'al Shem and His Sefer Ha-Heshek," *AJS Review* 28:2 (2004), 217-248

1) I, Hillel, lowly and disdained, gradually turned away from all mundane occupations and I thoroughly searched and investigated all of the methods until, with God's help, I found medicament for several medical conditions, as well as many magical expedients that Ashmadai the King revealed to King Solomon of blessed memory. And I functioned, with God's help, in several communities and in several locales, as people saw and can give solemn testimony. All that they saw clearly with their eyes and heard with their ears they testified to, with God as their witness, all of it trustworthy. Thus be extremely careful that this holy book gets into the possession only of one who is pure. He should do and behave according to the fit and proper custom, studying thoroughly how to come close and perform a given ritual. He should be precise in writing the amulets' consonants and vowels as I have thoroughly explained...

2) ...that the great doctor of blessed memory told me-the sage, the leader of all the Polish lands, who was a great expert and adept, named Yitzhak Isaac Fortis (in Latin): In 1654 there was a great epidemic and plague in the City of Rome. Those householders who swept their homes neatly and cleanly and who fumed and decorated with all sorts of beautiful appointments and fragrances and wore handsome clothes; all of them were saved. It is thus good to fume a house and its rooms with herbs and spices that leave a good odor...

3) If some man appears and says that he is a ba'al shem, even though he shows some recommendations from famous, well-known people; even so, he should not be believed until his actions are thoroughly investigated: Is he learned? Does he know the [Divine] names? Where they originate? How they function? Does he act according to proper practice? If so, it is permitted to take amulets from him... Obviously, if a kosher person goes and acts according to proper practice, but, God forbid, it happens that he is slandered, God forbid. Don't judge him[?] guilty until you come to his place; hearing is not the same as seeing. The whole matter is an act of the demons who get angry at someone who is always working [against], dealing with,

getting involved with and provoking them. Since they can't penetrate his immediate four cubits, they damage his income and not his person. EMW 2004

4) I, Hillel, lowly and disdained in the eyes of the outsiders, but not in the eyes of the insiders; I inquired and excavated in sorrow, investigating until I found, after several years of wandering about the country, a tiny bit, a defective taste of the beginning of the holy writings the Rabbi, the great Gaon, the Hasid, the adept in all of the chambers of Torah, exoteric and esoteric (except that he himself told me that he never dealt in this business except for once and he didn't succeed). His name is Zvi Hirsh son of the Great Rabbi called Avram, that is Abraham, the rabbi and yeshiva head of the community of Miedzyrzecz [Podlaskie], close to Brest-Litovsk, Tykocin and Wysoki Litewski in Podlasia. I sat and stayed there and from his waters, the words of the great rabbi, I thirstily drank a bit until I understood a miniscule amount [of the secret knowledge]. I copied from his holy books and through his agency, with God's help, gradually I came upon a cure to be able to know how to fix the defects that I caused in the past, even when wandering in an alien land, until I merit bringing our suit, a case of truth and justice.

5) This is the fate of Ahitophel who, in ancient times, committed a horrible act. So they found in the holy book, called Sefer Ha-Heshek ("because he is devoted to me" [Ps. 91:14]), that was carefully hidden. Seventy-two elders fasted and prayed great prayers, searched, and found it in an eastern wall-singling out the word "kotel"[wall], that is "qotel"[killer?], and dealing with them [the demons] and their names-and they succeeded. Then this book went from generation to generation. Today, however, God save us, they have begun tearing from the very roots. They have begun printing in Zolkiew some fragmentary books in their own name. One is Sefer Toldot Adam; [the others,] Mifalot Elokim, Zevah Pesah, Poel Gevurot. Everything was plucked straight out of the aforementioned holy book and people bought [these books] so that they came into the hands of riff raff who don't know or understand any book or wisdom; only whatever is in these little books. They don't know how things occur, and they don't even perform a proper practice as it is prescribed. Obviously, they don't know the origins or functions of the names, for they do not have the slightest knowledge even of the exoteric part of the holy Torah. For all names are derived from Torah verses, either the initial letters, concluding letters or middle letters of the words; or through other word manipulations such as ATBA"SH or ALBA"M and permutations and numerical value. All of these [manipulations] are so that the demons will not understand. There are many types of evil demons, destroying beings, earth and water spirits, Jewish demons and Gentile demons. Jewish demons also understand the Torah and the liturgy...

6) If a person's debility, God save us, is innate, or due to food or drink, or a fall in his house or on the road, or the failure of organs on the inside or outside of the body, then there is no call for holy names or other such expedients. One must utilize treatments from trained physicians who study and practice with great physicians, from many many books and are expert in chiromancy, in signs, or in the science of physiognomy. Everyone must study, understand very

well, and know the nature of the human being so that the patient will not be harmed, God forbid.

EMW 2004

Copyright © 2012 Early Modern Workshop

Sefer Ha-Heshek Hillel Baal Shem, 1739

Prepared by Moshe Rosman, Bar-Ilan University, Israel

Notes: The manuscript was discovered by Dr. Yohanan Petrovsky. For a detailed analysis, see his article, "The Master of an Evil Name: Hillel Ba'al Shem and His Sefer Ha-Heshek," *AJS Review* 28:2 (2004), 217-248

- 1) [א-ב.]: ...אני הילל שפל נבזה פניתי מכל עסקים מעט מעט מן העולם הזה ודרשתי וחקרתי באר היטב אחר כל האופנים עד שמצאתי בע"ה תרופה לכמה ענייני רפואות וגם סגולות הרבה מה שגילה האשמדאי מלכא לשלמה המלך ע"ה ופעלתי בע"ה בכמה קהילות ובכמה מקומות כאשר נתנו עיניהן ועידיהן בידיהן קודש כל מה שראו בעיניהם ישרים ושמעו באזניהם העידו בעדות ה' נאמנה כל לכן הזהר והזהר למי שישגיע הספר הקדוש לידי טהור דווקא יעשה וינהיג במנהג כשר ויפה ויעיין באר היטב האיך להתקרב ולעשות לאיזה פעולה ידקדק באותיותיהן ובנקוד[ו]תיהן כאשר ביארתי היטב...
- 2) [יב.]: ...שסיפר לי הדוקטור גדול הרבני המופלא בכל מדינות פולין ומומחה ומושלם גדול הוה ע"ה הנקרא יצחק אייזק פורטיש בלשון לטיין בשנת תיו יד הוה דבר גדול ומגפה בעיר רומא ואותן הגבירים שכבדו את ביתם יפה ונקי וקיטרו ועיטרו בכל מיני יופי וריח ולבשו בבגדי נאים כולם ניצולו לכן טוב לקטר הבית והחדרים בעשבים וסממנים הנותנים ריח טוב...
- 3) [צה.]: אם אירעא איזה אדם ויאמר שהוא בעל שם אע"פ שהראה איזה הסכמות מן מפורסמים וידועים אעפ"כ אל יאמינו עד שיבדקו באר היטב אחר מעשיו אם יודע ספר ויודע שמות מהיכן יוצאין ובאין ונוהג במנהג יפה אז רשות ליקח ממנו קמיעין...ופשיטא אם אדם כשר הולך ונוהג במנהג יפה ואם אירעא ח"ו שיוצא איזה שם רע ח"ו [צה.]: אל דרידינו [תדיינו?] לכף חוב עד שתגיעו למקומו שאינו דומה שמיעה לראיה ואת הכל היא מעשה חיצונים שמקפידים עם הפועל והעוסק ומשתמש ומתגרה עמם תמיד מפני שלא י[כו]לין ליגע בארבע אמות שלו והם מזיקין אותו בממונם [בממונו?] ולא בגופו...
- 4) [קיה.-]: ...אני הילל שפל נבזה בעיני דבראי ולא בעיני דגבאי דרשתי וחקרתי את הקרקע עם עיני דמעתי וחקרתי עד שמצאתי בהיותי בנע ונד בארץ מכמה וכמה שנים מעט מעט לפגם מתחילה כתבי הקודש של הרב הגאון הגדול והחסיד והמקובל בכל חדרי תורה ובנגלה ובנסתר רק שהוא בעצמו סיפר לי שלא עסק מימיו בעסק זה רק פעם אחת ולא עלתה בידו הנקרא בשמו צבי הירש בהרב הגדול הנקרא אברם הוא אברהם אב"ד ור"מ דק"ק מעזריטש הסמוך לק"ק בריסק דליטא ולק"ק טיקטין ולק"ק וואשקי ליטעוושקיבמדינות פאדלסא וישבתי ושכנתי ומימימו מעט שתייתי בצמא את דברי הרב הגדול עד שהבנתי מעט מעט מזעיר אנפין והעתקתי מספרי קודש שלו ובאתי בע"ה על ידו תרופה מעט מעט כדי לידע האיך לתקן את הפגמות שפגמתי בימים העבר אף בנע ונד בארץ נכריה עד שאזכה לקרב משפטינו משפט של אמת וצדק...
- 5) [קיט.]: זה הוא הגורל של אחיתופל שעשה מעשה נורא שאירעא בימים הקדמונים שמצאו בספר הקדוש נקרא ספר החשק כ"י ב"י חש"ק דהיינו שהיה בגניזה גדולה וישבו בתענית ע"ב זקנים והתפללו תפילות גדול[ו]ת וחפשו ומצאו בכותל מזרחי וכיוונו תיבת כותל הוא ק"ו"ל ועסקו בהם ובשמותיהם ועלתה בידם ואח"כ הלך הספר הנ"ל דור אחר דור רק ר"ל כהיום התחילו

לעקור ממש מן השורש ופתחו לדפוס בק"ק זאלקווי כמה חתיכות ספרים בשמם אחד ספר תולדות אדם מפעלות אלוקים זבח פסח פועל גבור[ו]ת ואת הכל עקרו ממש מספר הקדוש הנ"ל וקנו ובאו לידי ארחי ופרחי שלא ידעו ולא יבינו בשום ספר ושכל רק הכל מן הספרים קטנים אלו ואינן יודעין היאך דברים מגיעים אפילו במנהג יפה כתיקונו אין נוהגין ופשיטא שאינן יודע השמות מהיכן יוצאין ובאין שאין להם שום ידיעה אפילו בנגלה של תורה הקדושה שכל השמות יוצאין מפסוקי התורה מר"ת וס"ת ואמצע תיבות ובשאר לשונ[ו]ת דהיינו א"ת ב"ש אלב"ם וצירופים ומספרם ואת הכל מפני שלא יבינו החיצונים באשר שיש כמה וכמה שדים חיצונים זיקין מזיקין רוחין ארציים מימיים שידי יהודאי שידי ארמאי שידי יהודאי ג"כ מבינים התורה והתפילה...

(6) [שנה.]

...ואם החולשה בא לו לאדם ר"ל מצד הטבע או מכח איזה אכילה או שתייה או מאיזה נפילה בבית או בדרך או מאיזה מכולת [מפולת?] האברים בפנים הגוף או לחוץ הגוף אין כאן פעולת של שמות קדושים או שאר עניינים צריך להתעסק ברפואות מן רופאים מומחים הלומדים והעוסקין אצל דקטורים גדולים מן ספרים הרבה והרבה ובקיאים בידיים בדפיקין או בידיעות חכמות הפרצוף שהכל צריכין לימוד וצריך להבין טוב מאד ולידע הטבע אדם שלא ינזק ח"ו החולה...